

Y D E R N Æ S G Å R D

Ved nedlægning af en hovedkloakledning i efteråret 1966 stødte man på fundamentsrester og brolægning, der muligvis kan stamme fra den gamle Ydernæsgård.

Fundamenterne er nødtørftigt målt og skitse-mæssigt indtegnede på en kloakplan i mål 1:2000.

Næstved i september 1982

J. Vestergaard Jensen

Ydernæsgård

Liste over farve-dias:

- D 1 udsigt fra tomten
- D 2 %
- D 3 Kælderen set fra øst
- D 4 -
- D 5 -
- D 6 Nordlige kælderdel set fra øst
- D 7 -
- D 8 -
- D 9 -
- D 10 -
- D 11 -
- D 12 -
- D 13 Skillemur mellem nord- og sydkælder set fra nord
- D 14 -
- D 15 -
- D 16 Sydlige kældermur set fra nord
- D 17 -
- D 18 Brokkelag i sydkælder, set fra øst
- D 19 -
- D 20 -
- D 21 -
- D 22 -
- D 23 %
- D 24 Liljefliser (fragmenter), brugt i sydlige kældergulv

NÆM 79:355

Ydernæsgård

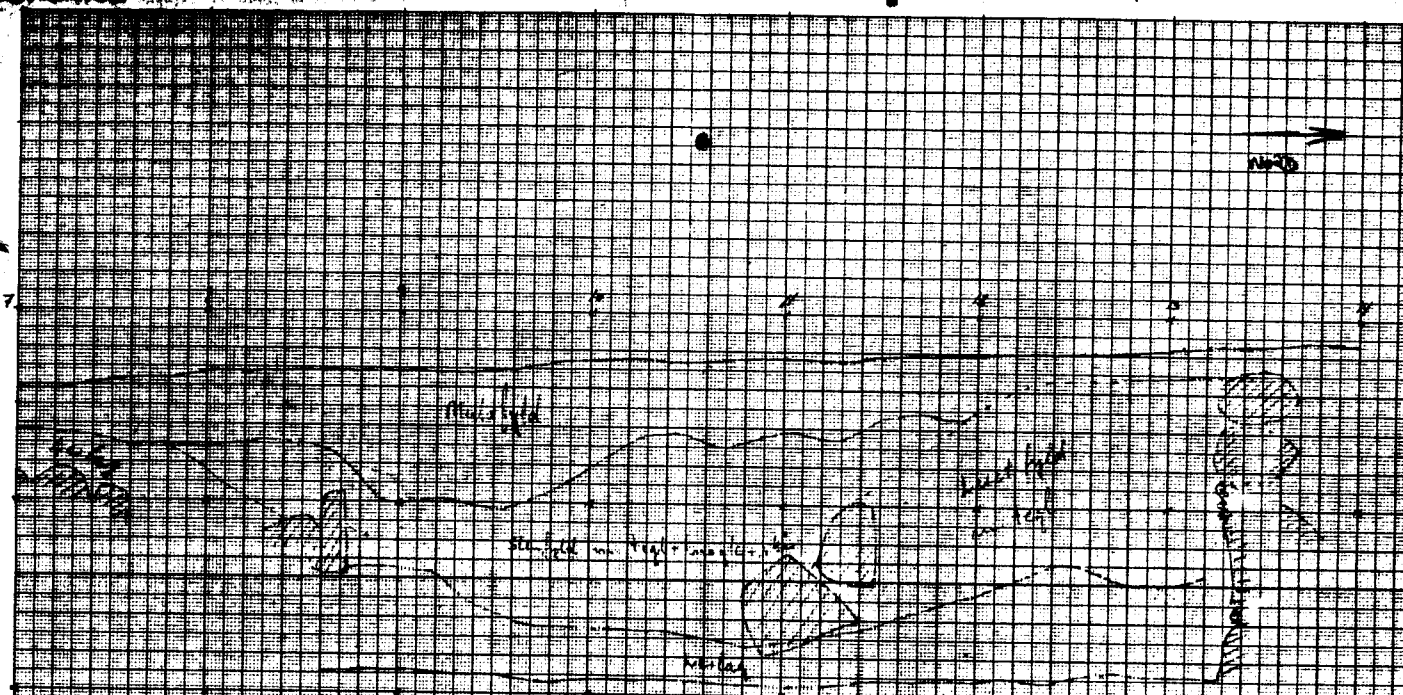
Mønter, fundet ved undersøgelse 1966-67.

1 gros	Erik af Pommern	1397 - 1439
1 søsling	Frederik I	1523 - 1533

70

Profil i Agløj Ederlebakved. Tjørnstedt Biondetank (midt) umiddelbart ud for sydlige mure i Kaldesøen Kaldesøen

• = Jern sør (sikrings punkt)

•• = Trapæl i vej midte.

Ydernes II

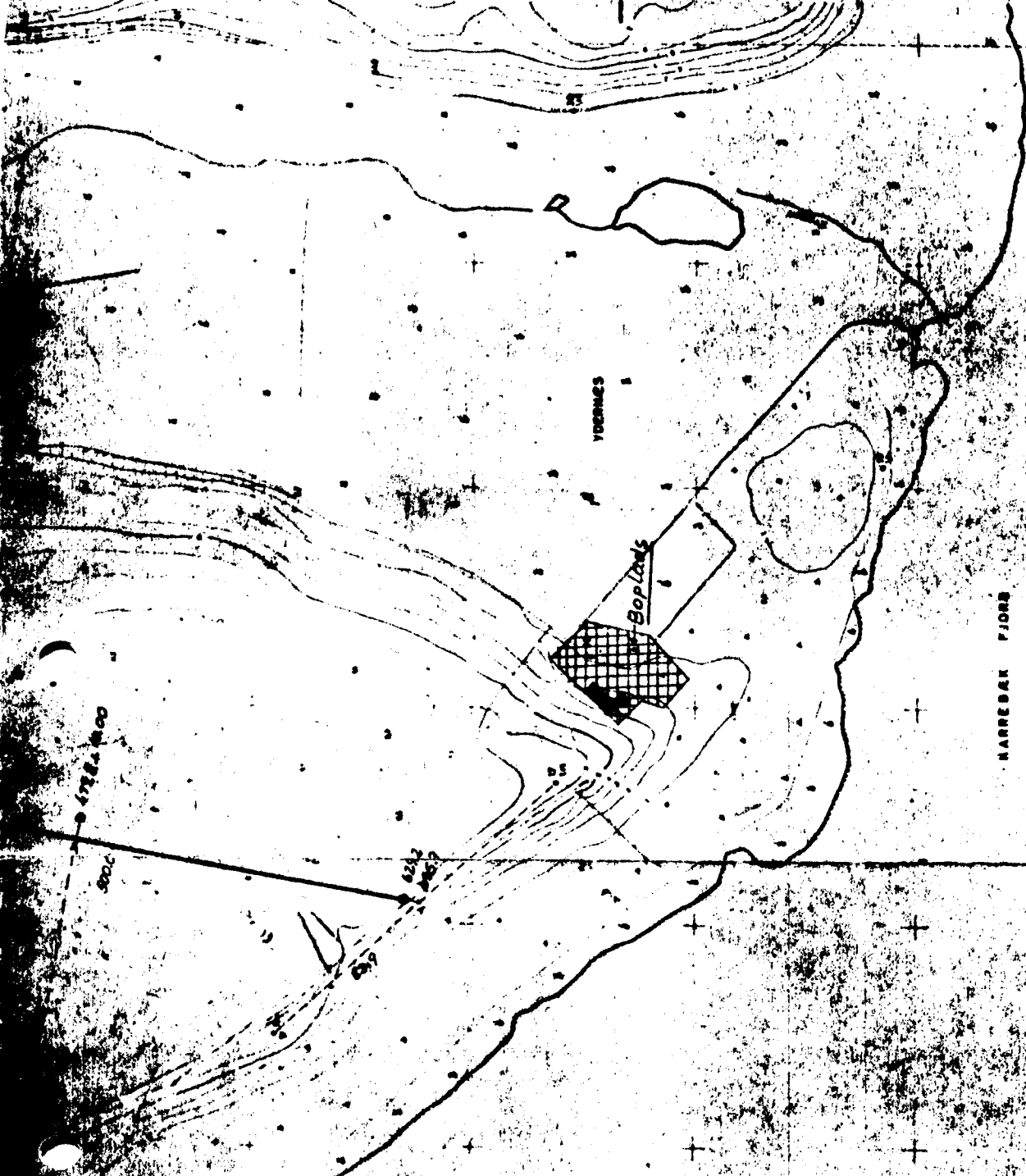
Afserning af vej midte

Udførdiget i marts 1966

H. Rønne

landinspektør

f: 2000 / UETSAT

LANDSDEKORER H. RØNNE	TELEFON
MÅSTYED	TELEFON
J. NR. 16246	DATE
SKEMA NR. 2754	1966
2754	

HARREBAK FJORD

YDERNES

YDERNES

TRAP: DANMARK

82

Præste amt

rytteriets befalingsmandskole og den militære rideskole tilbage i byen. Nu ligger gardehusarregimentet i N.

Også i politisk henseende blev N. et vigtigt centrum i amtet. Herfra udgik ikke mindre end 4 politiske blade. Ældst på pladsen var det konservative blad »Næstved Avis« (grl. 1848), der nu udkommer under titlen »Sjællands Stiftstidende«. Derefter fulgte 1866 venstrebladet »N. Tidende«, 1899 »Sydsjællands Socialdemokrat« med filialer i nabobyerne og 1906 det rad. »Sydsjællands Venstreblad«. Indtil 1906 havde Venstre privilegium på at repræsentere N.-kredsen. Den voksende industri gav efterhånden socialdemokratiet vind i sejlene, og 1906 valgtes den første socialdemokrat. Efter at loven om folkevalgte borgmestre var blevet gennemført i 1919 har byen haft en soc. dem. borgmester (1919—38 red. A. M. Kristensen, derefter R. H. Calum og fra 1950 Th. Tidemand).

I løbet af 1930'erne realiserede man den gl. drøm om at gøre N. til en virkelig havneby. Man fik gravet en ny kanal ind til byen og anlagt en virkelig havn ved selve byen. Dette har muliggjort en kraftig udbygning af industrien, og bl.a. har De forenede Papirfabrikker anlagt en ny stor fabrik i N., der har fået navnet Ny Maglemølle. Ved folketællingen 1950 nåede byen op over 17.000 indbyggere, med forstæder 24.000.

HJ

Litt.: Bylov, Vlder. IV. 1932. 55—70. Otto Smith. Næstved 1135—1935. 1935 (m. litteraturhenvisninger). Rasmus Nielsen. Næstved Købstads Historie. I—IV. 1925—30 (m. litteraturhenvisninger). AarbPræstø 1912, 9—37; 1918. 69—83; 1920. 9—52; 1935. 75—120; 1936. 95—110. 1939—42 s. 213—17. H. J. Helms. Næstved St. Peders Kloster. 1940. Aa. Aagesen. Træk af Næstveds bygeografi, Geogr. Tidsskr. 1946—47. 8—26.

På *Ydernes*, o. 1370 Idernæs, lå to gde, som if. Roskildebispens jordebog o. 1370 tilhørte denne. Sen. er gden blevet lagt sammen, og Joachim Rønnow gav Peder Hansen m. hustru Anne Bagges og deres barn livsbrev på Y.gd., som ved reformationen overgik til kronen. Efter Maddens død oplod Anne Bagges gd. og brev til Thomas Lage (Logen), der 1549 fik kgl. stadfæstelse herpå, mod at svare landgilde m.v. til Saltø slot. 1557 blev Y. et selvstændigt len, som Thomas Lage († senest 1560) fik frit for sin og sin hustru Karine Gansdatters livstid mod at tjene som ridebud for kongen. Efter hans død ægtede enken 1560 Jacob Krafse, som overtog lenet. 1572 fik Herluf Trolles enke Birgitte Gøye († 1574) det. 1575 overgik det til fru Birgitte Bille († tidligst 1613), enke efter Chrf. Galle til Åby († 1555). Hun måtte »gammel og skrøbelig« afstå det 1613, og s.å. fik Mogens Gøye til Gunderslevholm († 1615) Y. i mageskifte af kronen mod to bøndergde. 1633 ejedes gden af Bendix Schested. 1666 skødedes den af jomfru Helvig Reedtz til Sortebrødrekloster († 1696), sen. g.m. Jakob Arenfeldt, til Jørgen Jørgensen i Holløse mølle. Sen. skal Y. være ejet af Hans Jacobsen Gyntelberg, men senest 1695 er den kommet til gehejmeråd Knud Thott († 1702), som lagde den under Gavnø.

JH

Det overpløjede voldsted af den gl. *Ydernesgd* ligger s.øf. den nuv. gård på et næs, der mod v. og s. begrænses af Karrebæk fjord og mod ø. af et mosedrag. Næssets yderste sydl. spids er afskåret ved en tværgrav. »Dejtruget«, der nu er meget udjævnet, og som måske altid har været en tør grav. Pladsen umiddelbart n.f. tværgraven kaldes »Gårdpladsmarken«, og der er her fundet munkesten og vingetegl. En skarp afgrænsning af denne plads mod n. er ikke synlig.

HS

I Næstved har været fig. hellige kilder: *Eilers kilde* ø.f. byen, vistnok identisk med den 1744 nævnte kilde på Herlufsholm Overdrev. *Skt. Karens kilde* ved åen tæt ved sortebrødreklosteret. *Slavs* el. *Slades kilde* ved den sydl. ende af Slagskildegade, vistnok identisk med kilden i anlægget ved Den Ostenfeldtske Stiftelse og sortebrødreklosteret. (Schmidt. DH. 121). PE

Fra Kildemarksvej og Skyttemarksvej kendes henh. 3 og een grav fra yngre romansk jernalder med ret rige gravgaver: romerske glas, pragtbøjlenåle m.m.

TM

Litt.: NationalmusA. 1954. 98.

I Næstved fødtes o. 1485—90 læsemester Peder Laurentsen og kannik Hans Laurentsen, 1711 biskop i Trondhjem Marcus Fr. Bang, 1751 teologen Claus Hornemann, 1759 forf. O. J. Samsøe, 1789 overfinansbogholder N. F. B. Schiern, 1815 officeren Gustav Castenskiold, 1826 postmanden og forf. Joseph Michaelsen, 1835 komponisten J. A. Krygell, 1846 lervarefabrikant Herman A. Kähler, 1854 bureauchef Fr. Kretz, 1861 brandforsikringsmanden Johan Tronier, 1862 Joachim baron Wedell-Neergaard til Svenstrup, 1865 hippologen G. A. Clauson-Kaas, 1870 museumsmanden Thomas Thomsen, 1871 ingeniør Axel Hermansen og handelsmanden, generalkonsul C. F. Madsen, 1873 maleren Aage Bertelsen, 1875 maleren Gudmund Hentze og malerinden Olga Lau, 1879 arkitekt Ejnar Packness. PE